

Handläggare
Anette Petersson
Telefon: 0850824420

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd
2020-02-27

Yttrande på revisionsrapport om granskning av stadens arbete mot våldsbejakande extremism

Remissvar till stadsrevisionens ärende dnr 3.1.3–91/2019

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och lämnar det som svar på remissen.

Omedelbar justering

Sammanfattning

Stadsrevisionen har under 2019 granskat stadens arbete mot våldsbejakande extremism. Syftet med granskningen är att bedöma om styrelser och nämnder bedriver ett strukturerat arbete för att motverka våldsbejakande extremism.

Revisionskontoret lämnar tre rekommendationer till stadsdelsnämnden utifrån resultatet av granskningen:

1. Säkerställa att berörda medarbetare fullföljer stadens webbaserade utbildning om våldsbejakande extremism.
2. Utveckla rapporteringen till nämnden kring uppföljningen av aktiviteter i handlingsplanerna och en samlad analys av arbetet.
3. Förtydliga hur samverkan med civilsamhället i arbetet mot våldsbejakande extremism ska utvecklas.

Utbildning av personal pågår enligt den planering som finns och det arbetet kommer att fortsätta under 2020. Förvaltningen har förtydligat uppföljningen av aktiviteterna i handlingsplanen i samband med verksamhetsberättelsen för år 2019.

Förvaltningen föreslår att invänta den vägledning för samverkan med civilsamhället som kommunstyrelsen ska ta fram. När den är klar kommer förvaltningen förtydliga hur samverkan kan utvecklas med civilsamhället.

Bakgrund

Stadsrevisionen har skickat revisionsrapporten från granskningen av stadens arbete mot våldsbejakande extremism till stadsdelsnämnden för yttrande. Revisionskontoret har under 2019 granskat stadens arbete mot våldsbejakande extremism och Skärholmens stadsdelsnämnd är en av de granskade nämnderna. Stadsrevisionen träffade den lokala samordnaren och avdelningschefen för socialtjänst och fritid. Övriga granskade nämnder är kommunstyrelsen, socialnämnden och stadsdelsnämnderna i Enskede-Årsta-Vantör och Spånga-Tensta.

Våldsbejakande extremism är ett område som berör hela samhället och handlar om hot mot demokratin och medborgares möjlighet att utöva sina demokratiska rättigheter. I Sverige finns i huvudsak tre våldsbejakande extremistmiljöer; den autonoma miljön, vit maktmiljön och våldsbejakande islamistisk extremism. I Stockholms stad verkar och vistas i olika utsträckning personer och grupperingar från alla dessa våldsbejakande extremistmiljöer.

Arbetet mot våldsbejakande extremism är ett relativt nytt verksamhetsfält. Kommunfullmäktige i Stockholm fattade beslut om riktlinjer på området för första gången år 2016.

Syftet med stadsrevisionens granskning är att bedöma om styrelser och nämnder bedriver ett strukturerat arbete för att motverka våldsbejakande extremism.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen stadsutveckling och medborgarservice.

Ärendet

Revisionskontoret har under 2019 genomfört en granskning av stadens arbete mot våldsbejakande extremism. Granskningen har utgått från fyra frågor.

1. Har styrelser och nämnder organiserat sitt arbete mot våldsbejakande extremism i enlighet med stadens riktlinjer för arbetet?
2. Genomförs åtgärder mot våldsbejakande extremism med utgångspunkt i de tre åtgärdsområden som specificeras i stadens riktlinjer för arbetet?
3. Finns en fungerande samverkan internt inom staden och med externa aktörer?
4. Har styrelser och nämnder en uppföljning av arbetet mot våldsbejakande extremism?

Föreningsbidrag, krishantering och skolverksamhet har inte ingått i granskningen.

Stadens riktlinjer mot våldsbejakande extremism

I enlighet med stadens riktlinjer från 2016 ska berörda nämnder ha en samordnare för arbetet mot våldsbejakande extremism och lokala handlingsplaner för arbetet. Handlingsplanerna ska utgå från en lokal lägesbild och följa en gemensam struktur. Insatser mot våldsbejakande extremism ska enligt riktlinjerna göras på tre nivåer.

1. Allmänna insatser som främjar och värnar demokratin och ökar kunskapen om våldsbejakande extremism.
2. Riktade och förebyggande insatser när det finns kunskap om etablerade extremismgrupperingar i ett område.
3. Individinsatser till avhoppare och drabbade.

I riktlinjerna anges även att arbetet ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Samordningen ska stärkas och den lokala samverkan ska öka. Samverkan med civilsamhället ska utvecklas.

Resultat från granskningen

Revisionskontorets samlade bedömning av granskningen är att staden har strukturer för arbetet mot våldsbejakande extremism och att arbetet har organiserats inom ramen för befintliga verksamheter. Arbetet följer intentionerna i budget och stadens riktlinjer för att motverka våldsbejakande extremism. Lokala samordnare finns även utsedda för berörda nämnder.

Våldsbejakande extremism är ett relativt nytt forskningsområde och forskningsläget om vad som är fungerande strategier och åtgärder är relativt outvecklat. Staden tar löpande del av den forskning som finns och har mycket kontakter med andra städer och länder för att följa och dela erfarenheter om vad som pågår i praktiken på området.

Granskningen visar att stadsdelsnämnderna har arbetat med kompetenshöjande insatser, både genom den webbaserade grundutbildningen och fördjupningsutbildningar för personalgrupper med särskilt utpekade ansvarsområden. Det är exempelvis avhopparverksamhet, sociala insatsgrupper, anhörigstöd och utredning av barn och unga som har fått extra utbildning. Förebyggande arbete görs exempelvis genom föräldrastödsprogram, hembesöksprogram, fältassistenternas uppsökande arbete och genom socialtjänsten. Stöd till personer som vill lämna en kriminell livsstil ges och det kan även omfatta personer som vill lämna en extremistisk miljö.

Samverkan sker både internt inom staden och externt med exempelvis polisen. Samverkan med civilsamhället med särskilt fokus på att motverka våldsbejakande extremism är ett område som revisionskontoret anser kan utvecklas för stadsdelsnämnderna. Den samlade uppföljningen och analysen av aktiviteterna i de lokala handlingsplanerna kan också bli bättre i verksamhetsberättelsen.

Revisionskontoret lämnar tre rekommendationer till stadsdelsnämnderna som ingår i granskningen.

1. Säkerställa att berörda medarbetare fullföljer stadens webbaserade utbildning om våldsbejakande extremism.
2. Utveckla rapporteringen till nämnden kring uppföljningen av aktiviteter i handlingsplanerna och en samlad analys av arbetet.
3. Förtydliga hur samverkan med civilsamhället i arbetet mot våldsbejakande extremism ska utvecklas.

Revisionskontoret rekommenderar kommunstyrelsen att ta fram en vägledning för hur nämndernas samverkan med civilsamhället ska utvecklas.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen delar uppfattningen att staden har ett strukturerat arbete för att motverka våldsbejakande extremism och att arbetet följer intentionerna i budget och stadens riktlinjer. Förvaltningens arbete följer de aktiviteter som det beslutats om i den lokala handlingsplanen.

Arbetet mot våldsbejakande extremism är ett relativt nytt verksamhetsfält i Stockholm och för övriga kommuner i landet. Stadens riktlinjer antogs år 2016 och lokala handlingsplaner har funnits sedan 2017 för stadsdelsförvaltningarna. Handlingsplanernas utgångspunkt är att arbetet ska bygga på aktuell forskning, lokala lägesbilder, kunskaper om risk- och skyddsfaktorer för att främja en prosocial utveckling för enskilda individer, tillsammans med arbete som stärker demokratin såsom delaktighet och tillit till samhällets institutioner.

För många personalgrupper inom förvaltningen är våldsbejakande extremism ett nytt område att arbeta med och mycket tid har lagts på att utbilda personal på den grundläggande nivån. Samtidigt har vissa personalgrupper fått fördjupningsutbildningar för att vara beredda att exempelvis kunna ta emot barn som återvänder från

krig. Förvaltningen har arbetat med att säkerställa både grundnivå och spetskompetens samtidigt.

Förvaltningen har ca 1000 tillsvidareanställda personer. Fram till januari 2020 har 242 personer inom förvaltningen påbörjat eller genomfört den webbaserade grundutbildningen. Utöver det har cirka 20 personer gått fördjupande utbildningar som arrangerats av socialförvaltningen under 2019. Under 2019 var prioriteringen att socialtjänstens personal skulle genomgå den webbaserade utbildningen och under 2020 kommer en satsning göras på förskolan och därefter äldreomsorgen. Utbildningar och föreläsningar har även anordnats för stadens medarbetare under 2018 där förvaltningens personal har deltagit, och lokalt har föreläsningar hållits för chefsforum och socialtjänst med flera. Förvaltningen håller med revisionskontoret om att det är viktigt att säkerställa att personalen fullföljer den webbaserade grundutbildningen. Förvaltningens uppfattning är att arbetet har gått enligt plan och det arbetet kommer att fortsätta under år 2020.

Förvaltningen delar uppfattningen att uppföljning av aktiviteterna i handlingsplanen är viktigt och att detta bör ske samlat. Inför verksamhetsberättelsen för 2019 har nämndens anvisningar tydliggjorts så att en mer samlad redovisning och analys av arbetet under året har rapporterats i stadens integrerade ledningssystem, ILS.

Våldsbejakande extremism är nytt område för kommunen, forskningsläget är outvecklat och personalen inom förvaltningen behöver bygga upp sin kompetens om fenomenet. Av den anledningen är det förvaltningens uppfattning att samverka med civilsamhället för att motverka våldsbejakande extremism är något som måste göras med stor noggrannhet och eftertanke för att inte riskera att få oförutsedda negativa effekter. Förvaltningens prioritering under 2018 och 2019 har varit att föreningsbidrag och lokaler inte ska komma organisationer till del som inte delar demokratins värdegrund. Förvaltningens uppfattning är att det är lämpligt att invänta den vägledning som revisionskontoret rekommenderar kommunstyrelsen att ta fram för hur nämndernas samverkan med civilsamhället ska utvecklas innan förvaltningen förtydligar hur den egna samverkan kan utvecklas utöver föreningsbidrag och lokaluthyrning.

Jämställdhetsanalys

Våldsbejakande extremism är ett relativt nytt fenomen och förvaltningen menar att det finns för lite forskning på området för att förvaltningen ska kunna presentera en jämställdhetsanalys.

Stadsdelsdirektör

Avdelningschef

Bilagor

1. Missiv för yttrande Stadens arbete mot våldsbejakande extremism
2. Projektrapport nr 2 Stadens arbete mot våldsbejakande extremism

Skärholmens stadsdelsförvaltning
Avdelning stadsutveckling och
medborgarservice

Bodholmsplan 2, 127 26 Skärholmen
Box 503
127 26 Skärholmen
Växel 08-508 24 000
Fax
skarholmen@stockholm.se
stockholm.se